

گفت‌وگو با محمدعلی زلفی گل، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

مدیریت مستقیم پژوهش کار جشنواره نیست

غیرایرانی و مسلمان بیشتر استفاده کرد و زمینه ورود آثار علمی درجه یک کشورهای دیگر به جشنواره را مهیا کرد، جشنواره فارابی از قابلیت معرفی شدن به عنوان یکی از برجسته‌ترین جشنواره‌های علمی جهان به‌ویژه دنیای اسلام برخوردار است.

از نظر جنابعالی جشنواره فارابی توانسته مسیرهای تازه‌ای را برای نظریه‌پردازی و نوآوری‌های علمی در عرصه علوم انسانی باز کند؟
کار جشنواره مدیریت مستقیم پژوهش نیست اما بدون تردید همان‌طور که پیش‌تر اشاره کردم، جشنواره می‌تواند با نشان دادن برترین‌ها و تشویق و حمایت از آنها، فرصت‌های ارزشمندی را برای نوآوری‌های علمی در ساحت علوم انسانی و اسلامی ایجاد کند.

بعضی از اساتید معتقدند ارقام جوایز جشنواره فارابی تقریباً از همه جشنواره‌های مشابه در کشور و دنیا کمتر است! آیا وزارت علوم برنامه‌ای برای افزایش ارزش مادی جوایز جشنواره بین‌المللی فارابی دارد؟

در اینکه شأن و منزلت سرآمدان این جشنواره فراتر از این جوایز است، شکی نیست. امسال به پیشنهاد من در شورای سیاستگذاری جشنواره بین‌المللی فارابی، قرار شد با مساعدت مالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ارقام جوایز نقدی جشنواره بین‌المللی فارابی با جشنواره بین‌المللی خوارزمی هم‌تراز شود. این کار که ارزش مادی جوایز را به سه‌برابر دوره‌های قبل افزایش خواهد داد، امید است که در تقویت ارتقای جشنواره فارابی موثر باشد.

آیا از نظر جنابعالی، بین عرصه‌های مورد عنایت جشنواره فارابی، عرصه‌های مغفولی هم هست که باید مورد عنایت قرار بگیرد؟
جا دارد با کمک پایگاه استنادی علوم جهان اسلام ISC در عرصه مرجعیت علمی و همچنین با اهتمام مرکز همکاری‌های بین‌المللی وزارت علوم در عرصه دیپلماسی علمی جوایزی در جشنواره فارابی منظور شود. خوشبختانه در جلسه اخیر شورای سیاستگذاری جشنواره من این موضوع را مطرح کردم که با استقبال اعضای شورا روبه‌رو و قرار شد از دوره‌های بعدی این دو عرصه مهم و کلیدی نیز با شاخص‌های دقیق مورد ارزیابی قرار گیرد.

فرصت حمایت هدفمند از استعدادها و نخبگان را در تکمیل پروژه‌های علمی‌شان ایجاد می‌کند.

اصولاً با این گزاره موافقت می‌کنید که طی سال‌های اخیر فضای سرزنده و بانشاط رقابتی در علوم انسانی به شدت کاهش پیدا کرده است؟ آیا جشنواره فارابی می‌تواند این فضای رقابتی را که بعضی‌ها آن را فضای مرده خطاب می‌کنند، متحول کند؟

در سال‌های اخیر، ویروس کرونا و تبدیل برنامه‌های دانشگاه‌ها از حضوری به مجازی حتماً ضعف‌هایی را در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها به وجود آورده که در حال جبران است. علاوه بر این، همان‌طور که قبلاً مکرر گفته شده، میزان سرمایه‌گذاری هوشمند روی پژوهش‌های کیفی در ساحت علوم انسانی و اسلامی رضایت‌بخش نیست، با این حال کمیت ورودی آثار علمی به سیزدهمین جشنواره نشان می‌دهد همچنان فضای علمی گرم و زنده‌ای در علوم انسانی و اسلامی وجود دارد. در عین حال، همان‌طور که در پاسخ به سوال قبلی بیان شد، جشنواره بین‌المللی فارابی نقش و سهم بالایی در رونق بخشی به علوم انسانی و اسلامی دارد.

تاچه حدی رونق این قبیل جشنواره‌ها را مستلزم سرمایه‌گذاری‌های پیشینی روی تولید علم می‌دانید؟

حتماً نتایج جشنواره‌های علمی به میزان سرمایه‌گذاری‌هایی برمی‌گردد که قبلاً در عرصه پژوهش صورت گرفته است. به عبارتی دیگر، جشنواره، جای ارزیابی محصول برداشت شده است نه جای کاشت و داشت محصول. بر همین اساس، جشنواره بین‌المللی فارابی، خودش یک شاخص برای بررسی عملکرد پژوهشی دانشگاه‌ها در عرصه علوم انسانی است و نشان می‌دهد کدام دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها در زمینه پژوهش کارنامه قابل قبولی دارند و کدام یک ندارند.

اگر بنا داشته باشید این جشنواره را با جشنواره‌های بین‌المللی مشابه در دنیا مقایسه کنید، چه مزیت‌ها و چه کاستی‌هایی را برای جشنواره بین‌المللی فارابی ذکر می‌فرمایید؟

جشنواره بین‌المللی فارابی از جهت رعایت استانداردهای علمی هم‌تراز جشنواره‌های علمی دنیا است و چنانچه بتوان از داوران علمی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نقش بسزایی در جهت‌گیری‌ها و سیاستگذاری‌های جشنواره‌های مختلف اعم از جشنواره فارابی ایفا می‌کند. تبیین این سیاست‌ها از این حیث می‌تواند مورد توجه پژوهشگران و اصحاب علوم انسانی باشد؛ چرا که به نوعی نشان‌دهنده اولویت‌ها و دغدغه‌های وزارت علوم در جشنواره‌ها و رخدادهای مختلف علمی در حوزه‌های متفاوت است. از این حیث در گفت‌وگو با محمدعلی زلفی گل، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری که سابقه ریاست دانشگاه بوعلی سینا و قائم‌مقام بنیاد ملی نخبگان را در کارنامه دارد، درباره سیاست‌های کلی سیزدهمین جشنواره بین‌المللی فارابی گفت‌وگو کردیم که در ادامه از نظر می‌گذرانید.

III

ضمن سپاسگزاری از وقتی که برای این گفت‌وگو اختصاص دادید، جنابعالی به عنوان رئیس جشنواره بین‌المللی فارابی، چه اهدافی را برای این جشنواره قائل هستید؟

شناسایی استعدادهای برتر و نخبگان علمی به علاوه آثار علمی برجسته در ساحت علوم انسانی و اسلامی و همچنین معرفی، تشویق، الگوسازی و حمایت از شخصیت‌های علمی پیش‌تاز و پیش‌کسوت و آثار پژوهشی طراز اول، جزء اهداف اصلی جشنواره بین‌المللی فارابی است.

از نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، جشنواره فارابی چه نقشی در پازل تحول بنیادین در علوم انسانی داشته و دارد؟

برگزاری این جشنواره چند اثر بارز در زمینه تحول در علوم انسانی دارد: یکم، به مثابه یک رویداد عظیم و باشکوه علمی، هر ساله اهمیت و ارزش علوم انسانی و اسلامی و ضرورت سرمایه‌گذاری خاص روی آن را به همگان یادآوری می‌کند. دوم، فضای علمی ما در عرصه علوم انسانی و اسلامی را شاداب، بانشاط و پررونق می‌کند. سوم، یک رقابت علمی سالم و سازنده میان محققان این ساحت به وجود می‌آورد. چهارم، محققان برتر را معرفی کرده و انگیزه‌های آنها را برای تداوم فعالیت‌های کیفی و نوآورانه مضاعف می‌سازد. پنجم، با ارزیابی آثار علمی برتر و معرفی آن به جامعه علمی، مرز علمی در علوم انسانی و اسلامی را معرفی می‌کند. ششم، امکان ظرفیت‌شناسی و البته خلا‌شناسی در زمینه علوم انسانی و اسلامی را فراهم می‌کند. هفتم،